



Цагік ОГАНІСЯН

старший науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
дослідження проблем забезпечення
прав осіб, які постраждали від війни,
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент
<https://orcid.org/0009-0005-3641-1949>

**РОЛЬ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ У ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ
В СИЛАХ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ**

У зв'язку зі зростанням уваги до питань гендерної рівності та протидії насильству, особливо у військових структурах, необхідно розглянути роль гендерної політики у боротьбі з цією проблемою. Загальновизнано, що насильство у всіх його формах порушує права та гідність людини, а також загрожує безпеці та стабільності суспільства. У військовому середовищі ця проблема набуває особливого значення через його унікальні особливості, де військовослужбовці стикаються з великими ризиками, а також де існує високий ступінь ієрархії та контролю.

Ця робота присвячена ретельному аналізу сучасного стану справ у сфері гендерного насильства у військових структурах, зокрема у різних країнах світу. Велика увага приділяється огляду головних причин та чинників, які спричиняють поширення насильства у військовому середовищі, а також існуючим прогалинам у правовому регулюванні цієї проблеми.

Розглянуто конкретні проблемні аспекти національної політики у сфері протидії гендерному насильству в силах безпеки і оборони. Це включає оцінку ефективності законодавчих та інституційних механізмів, спрямованих на запобігання та реагування на випадки насильства, а також аналіз існуючих програм та стратегій у цій сфері. Також розглянуто можливості впровадження гендерної політики як засобу покращення національної політики у протидії насильству в силах безпеки і оборони. Зокрема, переваги та обмеження впровадження гендерно чутливих підходів у формуванні стратегій та програм протидії насильству, а також необхідність системного підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін у цій сфері.

Аналіз сучасного стану гендерного насильства у військових структурах вимагає комплексного підходу та урахування різноманітних аспектів [1, с. 61–66]. Насамперед слід визначити, що гендерне насильство в силах безпеки і оборони охоплює широкий спектр дій – від фізичного та психологічного насильства до сексуальних домагань та дискримінації на гендерній основі.

За даними досліджень, рівень гендерного насильства в силах безпеки і оборони є досить високим у багатьох країнах світу, і ця проблема відбивається на різних аспектах військової діяльності [2]. Насильство може відбуватися як у мирний, так і військовий час, у тому числі в зоні бойових дій.

Особливу увагу потрібно приділити статистичним даним щодо гендерного насильства в силах безпеки і оборони, які вказують на його поширеність та вплив на військову дисципліну та боєздатність [3]. Важливо враховувати, що багато випадків гендерного насильства залишаються поза статистикою через соціальні, культурні та інституційні бар'єри.

Також необхідно провести аналіз внутрішніх політик та процедур у військових організаціях, спрямованих на запобігання та виявлення випадків гендерного насильства, а також на надання підтримки жертвам. Це допоможе з'ясувати ефективність існуючих заходів та виявити прогалини у системі захисту прав військовослужбовців.

Роль гендерної політики у протидії гендерному насильству в силах безпеки і оборони полягає в розробці та впровадженні стратегій, програм та законодавчих актів, спрямованих на запобігання та реагування на випадки насильства [4]. Основні завдання гендерної політики в цій сфері включають встановлення стандартів гендерної рівності, забезпечення навчання та підвищення обізнаності військовослужбовців щодо проблем гендерного насильства,

розробку механізмів моніторингу та звітування про випадки насильства, а також надання підтримки жертвам.

Однією з ключових складових гендерної політики є розробка програм з профілактики гендерного насильства, які передбачають проведення тренінгів та освітніх заходів щодо розпізнавання, запобігання та реагування на насильство. Такі програми можуть охоплювати різні аспекти, включаючи навички міжособистісного спілкування, розпізнавання ознак насильства, психологічну підтримку та доступ до ресурсів.

Гендерна політика також важлива для створення безпечного та відкритого середовища для військовослужбовців, де кожен може вільно висловлювати свої думки та відчувати підтримку у випадках конфліктів чи насильства. Вона спрямована на формування культури поваги до гендерних прав та свобод, а також на впровадження нульової толерантності до будь-яких форм гендерного насильства.

Гендерна політика у протидії гендерному насильству в силах безпеки і оборони також передбачає створення ефективних механізмів реагування на випадки насильства та вжиття відповідних санкцій щодо винних осіб [5, с. 178–181]. Це може включати розробку процедур зі збору інформації про випадки насильства, проведення розслідувань та забезпечення доступу до правосуддя для жертв.

Виклики та можливості впровадження гендерної політики у сфері протидії гендерному насильству в силах оборони є складними та мають багатоаспектний характер. Один з головних викликів полягає у відсутності адекватного розуміння проблеми гендерного насильства серед військовослужбовців та керівництва. Часто це відбувається через стереотипи та невідповідну культуру військового спілкування, що ускладнює виявлення та реагування на випадки насильства.

Ще одним викликом є недостатня увага до питань гендерної рівності та насильства у військовому середовищі у національних політичних стратегіях та програмах. Нерідко ці питання залишаються поза межами уваги влади, що призводить до недостатнього фінансування та ресурсного забезпечення програм підтримки жертв гендерного насильства.

Однак у зв'язку зі зростанням уваги до гендерних питань у суспільстві та міжнародному співтоваристві відкриваються нові можливості для впровадження гендерної політики у сфері безпеки та оборони. Зокрема, ініціативи та програми міжнародних організацій, спрямовані на зміцнення гендерної рівності та протидію гендерному насильству, можуть стати важливим джерелом підтримки для національних військових структур.

Також важливою можливістю є сприяння розвитку гендерної культури та освіти серед військовослужбовців, включаючи проведення тренінгів, семінарів та освітніх курсів з питань гендерної рівності та насильства. Це допоможе покращити усвідомлення проблеми серед військових, сприятиме створенню безпечного середовища та зміцненню гендерної рівності у військовій сфері.

Підсумовуючи, зазначимо, що протидія гендерному насильству в силах безпеки і оборони та захист прав жінок та чоловіків у сфері безпеки та оборони є важливим завданням для будь-якого суспільства, яке прагне досягти гендерної рівності та забезпечити безпеку для всіх своїх громадян.

Національні політики повинні активно сприяти впровадженню гендерних підходів у військову сферу, зважаючи на особливості потреб жінок і чоловіків. Ключовими напрямками повинні стати створення ефективної системи протидії гендерному насильству, забезпечення гендерної рівності у військових структурах та формування гендерної культури серед військовослужбовців.

Для досягнення цих цілей необхідно забезпечити чіткі нормативні та правові основи, а також забезпечити відповідні ресурси та підтримку з боку влади. Однак важливо також враховувати потреби та погляди гендерних груп, проводити широкий діалог зі суспільством та залучати його до вирішення цих питань.

Заходи щодо забезпечення прав жінок та чоловіків у сфері безпеки та оборони мають стати частиною більш широкої стратегії покращення гендерної рівності та забезпечення прав людини в цілому. Тільки шляхом системного підходу та спільних зусиль уряду, громадськості та міжнародних партнерів можна досягти значних результатів у цій сфері.

1. Наливайко Л., Марценюк Л. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 61–66.

2. Kamberidou I. Gender integration in the military: gender-neutral standards and coed sports. *European journal of physical education and sport science*. 2016. Vol. 5. No. 11. P. 23–45.

3. Гендерний вимір війни. Результати аналітичного дослідження / Програма USAID

«Справедливість для всіх»; Аналітичний центр «ЮрФем», 2023. 115 с. URL : <https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/«Гендерний-вимір-війни»-Аналітичне-дослідження-2.pdf>.

4. Грицанюк В. Особливості запобігання гендерно зумовленому насильству в Україні. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. № 2. С. 46–51.

5. Терещук М. Вплив війни на гендерні стереотипи та ролі жінок та чоловіків у військовому контексті. *Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 15 черв. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 178–181.



Дмитро ПЕТРУШИН

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

<https://orcid.org/0000-0001-9207-0804>

**ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ВИКЛИКИ,
МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Гендерний підхід у фізичній підготовці майбутніх поліцейських є важливим аспектом забезпечення рівних можливостей у правоохоронній діяльності. Сучасні вимоги до поліцейських передбачають не лише високий рівень фізичної підготовки, а й відповідність принципам рівності. Інтеграція гендерного підходу дозволяє створити більш ефективну та інклюзивну систему підготовки правоохоронців. Основна мета цієї доповіді – розглянути проблеми та перспективи впровадження гендерного підходу у фізичну підготовку майбутніх поліцейських, а також визначити його вплив на адаптацію нормативів та організацію тренувального процесу.

Гендерний підхід у фізичній підготовці базується на врахуванні фізіологічних і психологічних відмінностей чоловіків і жінок. Це вимагає розробки диференційованих методик тренувань, які сприяють підвищенню рівня фізичної підготовленості незалежно від статі. Окрім цього, нормативно-правова база повинна гарантувати рівний доступ до ресурсів та можливостей у навчальному процесі.

Одним із головних викликів є існування стереотипів щодо фізичних можливостей жінок у правоохоронних органах, що може призводити до дискримінації при прийнятті на службу або в процесі навчання. Також виникають труднощі з адаптацією фізичних нормативів для представників обох статей, оскільки традиційно вони були орієнтовані переважно на чоловіків. Іншими важливими аспектами є нестача кваліфікованих тренерів, які враховували б гендерні особливості в фізичній підготовці, а також необхідність удосконалення навчальних програм з урахуванням міжнародного досвіду.

Застосування гендерного підходу передбачає розробку диференційованих програм фізичної підготовки, що враховують потреби всіх курсантів, незалежно від статі. Використання сучасних методів тренувань, таких як функціональні тренування, індивідуалізовані навантаження та психологічна підтримка, сприяє рівномірному фізичному розвитку. Також важливим є врахування міжнародного досвіду впровадження ефективних методик навчання та сприяння рівним можливостям у професійній підготовці.

Для покращення фізичної підготовки необхідно розробити спеціальні тренінги для інструкторів, які дозволять їм враховувати гендерні особливості під час навчання. Також слід оптимізувати фізичні нормативи, щоб вони відповідали реальним професійним вимогам до поліцейських. Важливо запровадити систему моніторингу ефективності фізичної підготовки, що враховувала б гендерні аспекти, та активно співпрацювати з міжнародними організаціями для впровадження кращих світових практик у цій сфері.

Гендерний підхід у фізичній підготовці майбутніх поліцейських є необхідним елементом сучасного правоохоронного процесу. Його впровадження сприяє підвищенню ефективності підготовки та майбутньої професійної діяльності, забезпечуючи рівні можливості для всіх курсантів. Подолання стереотипів, удосконалення методик тренувань та